₹ 5/-

ನೇಸರು

ತಿಂಗಳೋಲೆ

PAGES 20

DECEMBER 2025 Nesaru Tingalole Vol. XLIII - 12

100 Years

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ವರ್ಷ

Mysore Association's Centenary Year (1926-2026)

100 Years

ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕನ್ನಡಿಗ

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಬೈ

THE MYSORE ASSOCIATION, BOMBAY

393, Bhau Daji Road, Matunga, Mumbai - 400 019. | Tel.: 2403 7065

Email : mysoreassociation.mumbai@gmail.com

ತಾರಾಪುರ ಅಣುವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರದ ಆವರಣದಲ್ಲೊಂದು ದಿನ

✍ ವಿದ್ಯಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಚಾಂದಿವಲಿ

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಿಂದ ಆಯೋಜಿತವಾಗಿದ್ದ ತಾರಾಪುರದ ಒಂದು ದಿನದ ಪ್ರವಾಸ ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ಮುಗಿಸಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಕುತೂಹಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಹೋದ ಅನುಭವ ಇದಾಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಸರೀಕರು, ಹಿರಿಯರು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ವಯಸ್ಸು, ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ತಾರಾಪುರ ಅಣುವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಕಳೆದ ಈ ಒಂದು ದಿನ ಮುದದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ, ಕಂಡದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮೊಬೈಲ್ ಕ್ಯಾಮರಾದಲ್ಲಿ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸುವ ಧಾವಂತವಿಲ್ಲದೆ ಕಳೆದ ದಿನ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು.

ನವೆಂಬರ್ 15ರಂದು ತುಸು ಚಳಿಯ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಫಾಲ್ಗರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೊಯಿಸರ್ ಸಮೀಪದ ತಾರಾಪುರವನ್ನು ತಲುಪಿದೆವು. ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಮತ್ತಿತರ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹೊರಗೇ ಬಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿ ಹಂತ ಹಂತದ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ TAPS ನ ಒಳಹೊಕ್ಕೆವು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಲ್ಲಿ ಲಘು ಉಪಹಾರ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಸ್ಥಾವರದ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

TAPS ನ NPCIL ಸಂಸ್ಥೆಯ ಡಾ. ಎ. ಕೆ. ಪಾಂಡೆ ಅವರ ವಿವರಣೆ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಉತ್ತರಿಸಿದ ರೀತಿ, ನಂತರ ಅವರ ಇತರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ನೀಡಿದ TAPS 1&2 ಹಾಗೂ 3&4 ನ facility tour ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಗಳು ಮನಮುಟ್ಟಿದವು. ಅಣುವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರದ ಮೂಲಭೂತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ವಿವರಣೆ, Boiling water reactor (BWR), pressurized water reactor (PWR), pressurized heavy water reactor (PHWR) ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ವಿಧಾನದ ಸ್ಥಾವರಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ರೀತಿ, ಅವುಗಳ ಅನುಕೂಲ, ಅನಾನುಕೂಲಗಳು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುವ ಇಂಧನವಾದ ಯುರೇನಿಯಂ 235, ಸ್ಥಾವರದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು contain ಮಾಡುವ ರೀತಿ, ವಿಕಿರಣ ಹೊರಗಿನ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೋಗದಂತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿವಿಧ ಸ್ತರದ ಸುರಕ್ಷತಾಕ್ರಮಗಳು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಅವರೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿದ ರೀತಿ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದ್ದು. ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಡಾ. ಪಾಂಡೆ ಅವರೊಂದಿಗಿನ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕಳೆದದ್ದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ವಾಣಿಜ್ಯ (commercial) ಪರಮಾಣು ಸ್ಥಾವರವಾದ TAPS 1 & 2 ಪ್ಲಾಂಟುಗಳು BWR ರೀತಿಯದಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಅಮೇರಿಕೆಯ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ 1969ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿತ್ತು. PHWR ವಿಧಾನದ TAPS 3 & 4 ಪ್ಲಾಂಟುಗಳನ್ನು ದೇಶೀಯವಾಗಿ (indigenous) ನಿರ್ಮಿಸಿದ NPCIL ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಹೆಮ್ಮೆ ತರುವಂತಿದೆ. ಕ್ಲಾಸ್ ರೂಮ್ ವಿವರಣೆಯ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ರೂಮ್, ಟರ್ಬೈನ್ ರೂಮ್, ರಿಯಾಕ್ಟರ್ ಇರುವ ಕಟ್ಟಡದ ಒಳಭಾಗ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಸುರಕ್ಷತಾ ವಿಧಾನಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ತಿಳಿದು, ಆ ಬಗೆಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ನೀಡಿದ ತಿಂಡಿ, ಊಟ, ಕಾಫಿಯ ಆತಿಥ್ಯದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ನಂತರ ತುಸುದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಶಾಂತ, ಸುಂದರ, ವಿಶಾಲವಾದ TAPS ಕಾಲೋನಿಗೂ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಚಹಾ ಬಿಸ್ಕತ್ತುಗಳನ್ನು ಸವಿದು ಮರಳಿ ಹೊರಟಾಗ ಆಗಲೇ ಸಂಜೆಯ ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಆ ವೇಳೆಯ ರಸ್ತೆ ಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 120 ಕಿಮೀ ಕ್ರಮಿಸಿ ಮನೆ ಸೇರುವಾಗ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡಾಗಿತ್ತು.

ಗೌ. ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಸತೀಶ್

❖ ❖ ❖

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ:
ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ್
ಕೆ. ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ
ಕೆ. ಕಮಲ
ನಾರಾಯಣ ನವಿಲೇಕರ್
ಗಣಪತಿ ಶಂಕರಲಿಂಗ

❖ ❖ ❖

ನೇಸರುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಲೇಖಕರೇಜವಾಬ್ದಾರರು. ಅಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲ.
– ಸಂ.

The views expressed by the contributors in this journal are theirs and not of the Association and the Association is not in anyway responsible for the same.
- Ed.

❖ ❖ ❖

ಸಂಪರ್ಕ ವಿಳಾಸ:
ನೇಸರು
ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್
393, ಭಾವುದಾಜಿರಸ್ತೆ, ಮಾಟುಂಗ
ಮುಂಬಯಿ – 400 019.
✆ 24037065

Email:
mysoreassociation.mumbai@gmail.com
Website:
www.mysoreassociation.in

ನೇಸರು ತಿಂಗಳೋಲೆ

ಸಂಪುಟ 43 | **ಡಿಸೆಂಬರ್ 2025** | **ಸಂಚಿಕೆ 12**

ಎಲ್ಲರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ವಿಭಿನ್ನವಾದುದು

ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಸತೀಶ್

ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ನಂಬಿದವರನ್ನು ಅವಳು ಯಾವತ್ತೂ ಕೈಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಅನುಭವದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳದಿರುವವರಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿದ್ದ ಗಾದೆಗಳನ್ನೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಅದನ್ನು ಅವರು ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರ ಅನುಭವದಿಂದ ಮೈತಾಳಿರುವ ಪದಗಳು. ಅದು ಯಾವತ್ತೂ ಸುಳ್ಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಈ ಮಾತುಗಳು ಸತ್ಯವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.'ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡರೂ ಪರಾಂಬರಿಸಿ ನೋಡು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಹಿರಿಯರು. ಇಂದು ನಾವು ಇದನ್ನು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅನ್ನೋದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ಯಾರದೋ ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನಾವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೂಗಿನ ನೇರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರಯೋಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ಕೈಬೆರಳನ್ನು ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರೆ, ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳುಗಳು ನಮ್ಮತ್ತ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಮರೆತಿರುತ್ತೇವೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಇದೆ. "don't judge a book by its cover" ಅಂದರೆ ಪುಸ್ತಕದ ಮುಖಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಒಳಗೆ ಏನಿದೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಡಿ ಅಂತ. ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಅಥವಾ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಅವರ ಬಾಹ್ಯರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಣಯಿಸಬಾರದು. ಮೇಲ್ನೋಟದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಡಿ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತುವಿನ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿಜವಾದ ಮೌಲ್ಯ, ಸ್ವಭಾವ ಅಥವಾ ಗುಣವು ಹೊರಗಿನ ಕಾಣುವಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ಸರಳವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಒಂದು ಹೊಟೇಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ರುಚಿಯಾದ ಆಹಾರ ಕೂಡ ದೊರಕಬಹುದು.

ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಯುವ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವರು ಉಪಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಯುವತಿಯು ಅವರ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವಳು ಹೊರಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಒಣಗಲು ಹಾಕುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ, "ಅಯ್ಯೋ, ಆ ಹೆಂಗಸ್ಸು ಒಗೆದ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ? ಬಹುಶಃ ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಾಬೂನ್‌ನನ್ನು ಬಳಸಲು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ."ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಗಂಡ ಮಾತ್ರ ಏನೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡದೆ ಮೌನವಾಗಿ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟ.

ಪ್ರತಿ ಬಾರಿ ನೆರೆಮನೆಯವಳು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಒಣಗಿಸಲು ಹಾಕಿದಾಗ ಈ ಯುವತಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಟೀಕೆ–ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ, ಒಮ್ಮೆ ಯುವತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿ, "ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಇಂದು ಆಕೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳು ತುಂಬಾ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿವೆ. ಕೊನೆಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಕಲಿತುಕೊಂಡಳು. ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಯಾರೋ ಕಲಿಸಿರಲೂಬಹುದು" ಎಂದು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಆಗ ಅವಳ ಗಂಡ ನಗುತ್ತಾ, "ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾನು ಬೇಗ ಎದ್ದು, ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒರೆಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿದೆ"ಎಂದನು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಯುವತಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಿಟಕಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಧೂಳಿನಿಂದಾಗಿ, ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವಳು ಒಗೆದು ಹಾಕಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

ನಮ್ಮ ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ, ನಾವು ಇತರನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ನಾವು ನೋಡುವ ಕಿಟಕಿಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಬೇಗನೇ ಇತರರನ್ನು ತೀರ್ಪು ಮಾಡಲು ಹೋಗಬೇಡಿ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಕೋಪ, ಅಸೂಯೆ, ನಕರಾತ್ಮಕತೆ ಅಥವಾ ಅತೃಪ್ತ ಆಸೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕು. ಒಬ್ಬರನ್ನು ತೀರ್ಪು ಮಾಡುವುದು ಅವರು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲ, ನೀವು ಯಾರು? ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಣೆ ಹಾಕಬೇಡಿ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರದೇ ಆದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನು ತುಂಬು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಗೌರವಿಸಿ. ಆಗ ನಿಮಗೂ ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರವಾಸ ವೈವಿಧ್ಯ

✍ ಡಾ. ಸುಮಾ ದ್ವಾರಕಾನಾಥ್

ಈ ತಿಂಗಳ ಬೋನಸ್ ಎಂದರೆ ಎರಡೆರಡು ಪ್ರವಾಸ. ಒಂದು, ಒಂದು ದಿನದ್ದು, ಮತ್ತೊಂದು ಮೂರು ದಿನದ್ದು. ಮೊದಲು ಮೂರು ದಿನದ ಪ್ರವಾಸ ಹೇಳಿ ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನದ ಪ್ರವಾಸದ ವಿವರ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ದೀಪಾವಳಿ ಮುಗಿದ ತಕ್ಷಣ ಮಗ, ನನ್ನ ಬಹು ವರ್ಷಗಳ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವವನಿದ್ದ. ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುವ ಓಂಕಾರೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಾಳನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವವನಿದ್ದ. ಪಾಡ್ಯದ ದಿನವೇ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಹೊರಟೆವು. ಸುಮಾರು 10 ಗಂಟೆ ಪ್ರಯಾಣ, ಮಗನಿಗೆ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಹುಚ್ಚು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ನಿಲ್ಲದೆ ಥೇಪ್ಲಾ ತಿಂದು ಕೊಂಡೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಗಿಸಿದೆವು. ಅವನ ಹುಚ್ಚು ಎಷ್ಟೆಂದರೆ, ಇವೆರಡೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು, ದ್ವಾರಕಾ, ಸೋಮನಾಥವನ್ನೂ ಸುತ್ತಿ ಬರುವುದಿತ್ತು. ನಮಗೆ ಇವನ capacityಯ ಅಂದಾಜಿದ್ದರಿಂದ ಸುಮ್ಮನೆ ಹ್ಞೂ ಎಂದಿದ್ದೆವು. ಹೇಳುವುದು ಮರೆತೆ, ದೀಪಾವಳಿಯ ಫರಾಳದ business ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಹತ್ತು ದಿನದಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇನ್ನು, tamina ಎಲ್ಲಿ? ಊರು ತಲುಪುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು ಅವನ plan ಪ್ರಕಾರ ಸಂಜೆಯೇ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನೂ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಹೈರಾಣಾಗಿದ್ದ. ಬಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ rest ಮಾಡಿ ಕಿಚಡಿ ತಿಂದು ಮಲಗಿದೆವು.

ಮಾರನೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂದು ರಿಕ್ಷಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಸ್ಥಳಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲೇ agents ನಮ್ಮನ್ನು boatಗಾಗಿ book ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಾಂಧಾತ, ಶಿವಪುರಿ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಓಂಕಾರೇಶ್ವರ್, ಅವಂತಿಯ ರಾಜಧಾನಿ. ಭಾರತದ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಖಾಂಡ್ವ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ನಡುಗಡ್ಡೆ. ಈ ದ್ವೀಪದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದ ಮಾಂಧಾತ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ದ್ವಾದಶ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಓಂಕಾರೇಶ್ವರನ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಬೆಟ್ಟವು ಓಂ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ಆ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಬೆಟ್ಟದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಸುಮಾರು 2ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದ ಮತ್ತು 1ಕಿ.ಮೀ. ಅಗಲವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುಖ್ಯವಾದ ಶಿವ ಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಒಂದು ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಓಂಕಾರೇಶ್ವರ, ಇನ್ನೊಂದು ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ಈಚೆ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾಮಲೇಶ್ವರ(ಅಮಲೇಶ್ವರ) ಮಂದಿರ.

ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥನದ ಪ್ರಕಾರ ಮೂರು ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ ಅಧಿಪತಿ ಮರಳಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗ ಓಂರೂಪ ತಾಳಿದ್ದು, ಎರಡನೆಯದು ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದ (ರಾಮನ) ಮಾಂಧಾತನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಂಬರೀಶ ಮತ್ತು ಮುಚುಕುಂದರು ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾಂಧಾತನ ಹೆಸರೂ ಥಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮೂರನೆಯದು ದೇವಾಸುರರ ಯುದ್ಧದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸುರರಿಗೆ ಜಯವಾದಾಗ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಶಿವನು ಒಲಿದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಅಸುರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನಂತೆ. ಅದ್ವೈತಮತದ ಪ್ರಕಾರ ಓಂಕಾರ ಎರಡು ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಓಮ್(ನಾದ)ಆಕಾರ (ಸೃಷ್ಟಿ) ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಓಂಕಾರೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟದಡಿಯಲ್ಲೇ ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಗುರು ಗೋವಿಂದ ಭಗವತ್ಪಾದರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ್ದು. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಶಿವಡೆಯವರ 'ಪುನರುತ್ಥಾನ' ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಅದನ್ನು ಮಗ ನೆರವೇರಿಸಿದ.

ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಕಾರ 11ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾರರಿಂದ ಮಂದಿರ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿತು. 13ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚೌಹಾಣರಿಗೆ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ನಂತರ ಮೊಹಮದ್ ಘಸ್ನಿಯಿಂದ ಧಾಳಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ಮೊಘಲರ ತನಕ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೌತಮ್ ಬಾಯಿ ಹೋಳ್ಕರ್‌ನಿಂದ ಮಂದಿರ ಪುನಃನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು ಅಹಿಲ್ಯಾ ಬಾಯಿ ಹೋಳ್ಕರ್ ನಿಂದ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು. ಇಷ್ಟು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ಕಂಡಕಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನೀವು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕಾಲ ಕೂಡಿ ಬಂತು.

ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ರಿಕ್ಷಾದಲ್ಲಿ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ವಿವಿಧ ತಿನಿಸುಗಳು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲೆನ್ನದೆ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತ್ತು. ಬಿಸಿ ಚಾಯ್ ಕುಡಿದು, ಸೊಸೆ ಮೊಮ್ಮಗ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ chats enjoy ಮಾಡಿದ್ರು . ಸರಿ ಪೇಟ್ ಪೂಜೆ ಆದಮೇಲೆ ನಮಗೆಂದೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಬೋಟ್ ನಲ್ಲಿ ಹೊರಟೆವು. ನರ್ಮದಾತೀರವನ್ನು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿಸಿ ಕಾವೇರಿ ನರ್ಮದಾ ಸಂಗಮವೆಂದು ಒಂದು ಜಾಗ ತೋರಿಸಿದ. ನನಗೆ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಳು ಎಂದು. ಕಾವೇರಿ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ hydro electric project ಆಗ್ತಿದೆ ಅಂತ ತಿಳೀತು. ಸುಮಾರು ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸಿ, ಮಂದಿರದ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುವುದಕ್ಕೆ wooden plank ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಢೋಲಿಯವರೂ ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡುತ್ತಾ 2000ದಿಂದ 500ಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮೊಮ್ಮಗ ನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಹತ್ತಿದೆ. ಮೇಲೆ ಹೋದರೆ senior citizen ಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಂದ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರಿ ನಾನು ಮೊಮ್ಮಗನ ಜೊತೆಗೆ ಹೋದೆ. ಮಂದಿರದೊಳಗೆ ಸಣ್ಣ ಗರ್ಭ ಗುಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕ್ಯೂಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಂಬಾ ಗದ್ದಲ. ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ನಿಲ್ಲಲು ಬಿಡದೆ ಮುಂದೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟು ದೂರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ದೇವರ ದರ್ಶನ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಜಾರು. ಎದುರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ನರ್ಮದೆಯ ಮೂರ್ತಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಓಂಕಾರೇಶ್ವರನನ್ನು ಅರ್ಚಕರುಗಳು ಸುತ್ತುವರೆದು ತಳದಲ್ಲಿ ಕೂತ ಅವನ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ಮೈ ಬಗ್ಗಿ ಇಣುಕಬೇಕಾಯ್ತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ನಿಲ್ಲಲು ಬಿಡದೆ ತಳ್ಳಿದರು. ಇಷ್ಟೇ ಲಭ್ಯ ಎಂದು ಹೊರಗೆ ಬಂದೆವು. ಮಗ ಸೊಸೆ ಕ್ಯೂನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿ ಬಂದರು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಜೋರಾದ ಮಳೆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಶಾಕ್ ಹೊಡೀತಿತ್ತಂತೆ. ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಇಳಿಯುತ್ತಾ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಗುಹೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬಂದೆವು. ನನಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಕೆಳಗೆ ಬಂದು ನಮಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೋಟ್ ಹತ್ತಿ ಎದುರು ದಂಡೆಗೆ ಬಂದೆವು. ಹಸಿವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು yummy ಎಂದುಕೊಂಡು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನೆಲ್ಲಾ ತಿಂದರು. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಮಾಮಲೇಶ್ವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ನಮಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ರಿಕ್ಷಾ ಹತ್ತಿ ಹೋಟೆಲ್‌ಗೆ ಬಂದು ಟೀ ಕುಡಿದು ಹೊರಟೆವು. ಮತ್ತೆ ಇಂದೋರ್ ದಾಟಿ ಮಹಾಕಾಳಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು. ಅಬ್ಬಾ ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾದೆ, ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ದ್ವಾದಶಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಳ

ಸ್ವಯಂಭೂ ಲಿಂಗವೆಂದೂ, ಪ್ರಜಾಪಿತ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದೂ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಮಹಾಕಾಳ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ತುಮಿಷ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧ್ವಂಸವಾದರೂ, ಮುಂದೆ ಉದಯಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವಿಸಲಾಯ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಕಾಲ, ಸೃಷ್ಟಿ, ವಿನಾಶ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ರೌದ್ರರೂಪದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಂಭಾಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ ಲಿಂಗವು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ (ಯಮನ ದಿಕ್ಕು) ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಾವಿನ ವಿನಾಶದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಶಿವನಿಗೆ ಭಸ್ಮದಾರತಿ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಸ್ಮಶಾನದ ಬೂದಿಯನ್ನು ತಂದು ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆರಣಿಯ ಬೂದಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷರೇ ನೆರವೇರಿಸುವ ಈ ಪೂಜೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರವೇಶ ನಿಷಿದ್ಧ. ಕಾಳಿದಾಸನ ರಘುವಂಶದಲ್ಲಿ ಈ ಮಂದಿರವನ್ನು 'ನಿಕೇತನ'ವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಿರುವ ಮಹಾಕಾಳನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಆತುರದಿಂದ ಹೊರಟೆ.

Car parking ಮಾಡಿ, ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋದೆವು. Senier citizen ಗಳಿಗೆ golf cart ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಗಾಡಿ ಖಾಲಿ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಪೂರಾ family ಹೋದೆವು. ಮೋದಿ corridor ಅಂತ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಶಿವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ದಕ್ಷ ಯಜ್ಞ, ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು ಗಣೇಶ ಮತ್ತು ಷಣ್ಮುಗನ ಭೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ಹೀಗೆ ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ತನಕ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕವೆರೆಡರಲ್ಲೂ ವೈಭವೀಕರಿಸಿದ ನೋಟ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮಂದಿರ ತಲುಪಿದೆವು. ಮಂದಿರದ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ strict securityಯೊಂದಿಗೆ ಹಿರಿಯರಿಗೆ wheel chair ಸೌಕರ್ಯವಿತ್ತು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸೀದಾ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಮುಂದಿನ balkani ತರಹದ ವಿಶಾಲವಾದ Sitoutಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೂಡಿಸಿದ. ಈಗ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ 5 ನಿಮಿಷದ ಮೇಲೆ ಬಂದ. ಯಾವೊಂದು ನೂಕುನುಗ್ಗಲಿಲ್ಲದೆ ಆರಾಮವಾಗಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ದೇವರ ದರ್ಶನವಾಯ್ತು.ನನಗೂ ತುಂಬಾ ಖುಷಿಯಾಯ್ತು, ಮಗ ಸೊಸೆ ಮೊಮ್ಮಗನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿ ಬಂದರು.

ನನಗೆ ಭಸ್ಮ ಪೂಜೆ ನೋಡುವುದಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯೇ ಊರು ಬಿಡುವುದರಿಂದ, ಬೆಳಗ್ಗೆ 5 ಗಂಟೆ ಪೂಜೆಗೆ chance ಇರಲಿಲ್ಲ. 'ಅಲ್ಲೇ ನಡುವಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ಕ್ಯಾಬಿನ್ vr gagle ನಲ್ಲಿ show ಇದೆ. ಅದು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ನೀನು ನೋಡಬೇಕು' ಎಂದು ಹೋದ ವರ್ಷವೇ ಮಗ ಹೇಳಿದ್ದ. ಮತ್ತೆ buggyಲಿ ಹೋದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು ಅಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನನಗೆ ನೋಡುವ ಆಸೆ ತುಂಬಾ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಡೆದೆ. ಸುಮಾರು 30 ನಿಮಿಷದ show? ದೇವರ ಮುಂದೆಯೇ ಕೂತಂತೆ, ಎಲ್ಲ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಯಾರಿಗೂ ಅಡ್ಡಿಯಾಗದಂತೆ ಭಸ್ಮದಾರತಿಯನ್ನು ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಸೊಸೆ ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ನಮಗೆ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಇಂದೋರ್ ತಿಂಡಿ ತೀರ್ಥ ಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ಮತ್ತೆ ನಾವು ಇಂದೋರ್‌ಗೆ ಹೋಗಲು ಲೇಟ್ ಆಯಿತೆಂದು ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು. ಮಗ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಸವರಿಸುತ್ತಾ, ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಜಾಮ್, ಮಳೆ, ಬೆಳಗಿನಿಂದ drive ಮಾಡಿದ ಆಯಾಸ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಮಾತಾಡದೆ ಮುಂದುವರೆದೆವು. ಆ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದೋರ್ 8.30 ಗೆ ತಲುಪಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿನ ಸರಾಫ್ ಬಜಾರ್ ಮುಚ್ಚಿದ ಮೇಲೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ street food ಗೆ, ಆಸೆ ಪಟ್ಟು ಸೊಸೆ ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದಳು.

ರಾಮಾ, ಪ್ರಯಾಣವೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೇ ಮೌನದಲ್ಲೇ ಕಳೆಯಿತು. ಮಗನಿಗೆ driving passion, ಸೊಸೆಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿದ್ದೆ, ಎದ್ದರೆ mobile ಅಥವಾ chats ತಿನ್ನಬೇಕು. ನಾನು ಮೊಮ್ಮಗ ಮಾತ್ರ ಪಯಣ enjoy ಮಾಡಿದೆವು. ಸಧ್ಯ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಗನಿಗೆ drive ಮಾಡಿ ಸುಸ್ತಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು, ಸೀದಾ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದ. ಸರಿ ನಾವೂ ಕಾಯ್ತಿದ್ವಿ ರೋಗಿ ಬಯಸಿದ್ದೂ ಹಾಲು ಅನ್ನ ವೈದ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಹಾಲೂ ಅನ್ನಾಂತ. ಮತ್ತೆ ಮೌನದಲ್ಲೇ 10 ಗಂಟೆ ಪಯಣ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆ ತಲುಪಿದೆವು.ಅದೇನೋ ಹೇಳ್ತಾರೆಲ್ಲಾ ಓಡಿಹೋಗಿ ಗೋಡೆ ಮುಟ್ಟಿ ಬರೋದು ಅಂತ, ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲೂ relax ಮಾಡದೆ, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡದೆ, ದುರ್ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರ ಹಾಗೆ ಬಂದೆವು. ಇದು ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗಿನ ಅನುಭವವಾದರೆ, senior citizen picnic ಅನುಭವ ಕೇಳಿ.

One day picnic ಅಂತ ಹತ್ತಿರದ ವಾಂಘಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗೆಳತಿಯ farm house, bungalowಗೆ ಪಲಾವಾ ಶಕ್ತಿವಾಹಿನಿ ಗುಂಪಿನವರು ಹೊರೆಟೆವು. 31 ಜನದ ಬಸ್, ಹತ್ತಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಶುರುವಾಯ್ತು ಅಂತಾಕ್ಷರಿ, ಎಲ್ಲಾ 60+ಏನು ಉತ್ಸಾಹ ! ಹಾಡ್ತಾ ಹಾಡ್ತಾ ವಾಂಘಣಿ ಬಂದೇ ಬಿಡ್ತು. ನೋಡ್ತೀವಿ, ನೀಟಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿರುವಂತಹ ಮನೆಗಳು, ರಸ್ತೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಬಸ್ ಹೋಗಲಾಗದಷ್ಟು ಸಣ್ಣದು. ರಸ್ತೆ ಇಷ್ಟು clean ಅಂದರೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ, ದುರ್ಬೀನು ಹಾಕಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಒಂದು ಕಸ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ hats off? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಸ್ತೆಯ ಮೂಲೆಗೂ ಒಂದೊಂದು ಮಂದಿರ. ಸ್ವಚ್ಛ ವಾತಾವರಣ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೂ ಒಂದು motor bike, ಒಂದು ರಿಕ್ಷಾ, ಒಂದು ಕಾರ್. ಮನೆಯೊಳಗಂತೂ ಹೇಳುವುದೇ ಬೇಡ, ಅಷ್ಟು comfort? ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ಹಳ್ಳಿಯೇ ಎಂದು. ಮನೆತನಕ ಬಸ್ ಹೋಗದ ಕಾರಣ ನಡೆದೇ ಹೋದೆವು. ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ವಿಶಾಲವಾದ ಮನೆ. Dining hallನ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಇಡ್ಲಿ, ಚಟ್ನಿ, ಸಾಂಬಾರ್, ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಕಂಡು ಹಸಿವಾಗಿದ್ದರಿಂದ'ಸತ್ತೆಪೆ ಸತ್ತ' ಸಿನಿಮಾದ ಹಾಗೆ attack ಮಾಡಿದೆವು.

ತಿಂದು ಸಮಾಧಾನವಾದ ಮೇಲೆ, ನದಿಯ ಕಡೆ ಹೊರೆಟೆವು. ಉರಿ ಬಿಸಿಲಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ನಾವು ಕೆಲವರು ವಾಪಸ್ ಬಂದೆವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆಡಿ ಬಂದರು. ಬಂದದ್ದೇ ಅಂತಾಕ್ಷರಿ ಶುರು. ಅದೂ ಏನು ಬರೀ ಹಾಡಿನದಲ್ಲ. Dialogue ಹೇಳಿದ್ರೆ ಸಿನಿಮಾ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ, actors ಹೆಸರು ಹೇಳಬೇಕು. ಗೃಹಿಣಿಯರು ಅಂತೀವಿ ಅವರ ಸಿನಿಮಾ knowledge ನೋಡಬೇಕು. ಫಟಾಫಟ್ ಹೇಳ್ತಿದ್ದರು. ಗಿಫ್ಟ್ ಏನು ಗೊತ್ತಾ? ಗೆಳತಿಯೊಬ್ಬಳ ಗಂಡ ಭುಲೇಶ್ವರ್‌ಗೆ ಆಗಾಗ ಹೋಗುತ್ತಾರಂತೆ. ಅವರು wholesaleನಲ್ಲಿ gift ಕೊಡಲು ear hangings ತಂದು ಕೊಡ್ತಾರಂತೆ. ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಕೂಡಲೇ ಕೆಲವರಂತೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು selfi ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡರು. ಅರಚಾಟ, ಕಿರಿಚಾಟಗಳ ನಡುವೆ 7–8 housi game ಆಯಿತು. ನಾವು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಆಡಿದ್ದು, ಅಂದರೆ 3 line, ಜಲ್ದಿ ಫೈವ್, ಫುಲ್ ಹೌಸಿ, ಈಗ ಏಳೆಂಟು variety ಗಳು. ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರೈಜ್ ಬರಬೇಕೆಂದು 31 ಲೈನ್ ಇಟ್ಟು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿದರು. ಸಂಜೆ ಮನೆ ಮುಂದಿನ ಹುಲ್ಲು ಹಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಕುರ್ಚಿಗಳಲ್ಲಿ (ಛತ್ರಿ ಸಹಿತ) ಟೀ, ಕಾಫಿ ಜೊತೆಗೆ ಭೇಲ್ ಮತ್ತು ಈರುಳ್ಳಿ ಪಕೋಡ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದೊಂದಿಗೆ ಹರಟೆ, ನಗು, ಕಾಲದ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ದಿನ ಕಳೆದು ಬಂದೆವು. ಈಗ ಹೇಳಿ ಪ್ರವಾಸಗಳ ವಿವಿಧ ಮುಖ ಏನೆನ್ನಿಸುತ್ತೆ?

ನಾವೀಗ ಇರುವ ತಾಣ, ಕೆಂಡದ ಚೆಂಡು

✍ ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಮಂಜುನಾಥ್

ನಾವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೊಡೆದಾಡುವುದು ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ. ಅದು ಟಿಬೆಟ್ ಆಗಿರಬಹುದು, ಟೈವಾನ್ ಆಗಿರಬಹುದು, ಉಕ್ರೇನ್ – ರಷ್ಯಾ ಕಾಳಗವಾಗಿರಬಹುದು. ಎಲ್ಲವೂ ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ. ಆದರೆ ಈ ನೆಲ ಹೇಗಿತ್ತು, ಹೇಗಿದೆ, ಮುಂದೆ ಹೇಗಾಗುತ್ತೆ, ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಜಮೀನು ನನ್ನ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಧೋರಣೆ.

ಈ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಕೆಂಡದ ಚೆಂಡು. ಮೊದಲು ಎಲ್ಲವೂ ಕೆಂಡವೇ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಇದರ ಮೇಲೆ ಜಗಳವಾಡಲು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೊತ್ತು ಕಳೆದಂತೆ ಕೆಂಡದ ಕಾವು ಮೇಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆನೆಗಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಮೊದಲು ಒಂದೇ ಕೆನೆಯ ಗುಪ್ಪೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗಿನ್ ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು.

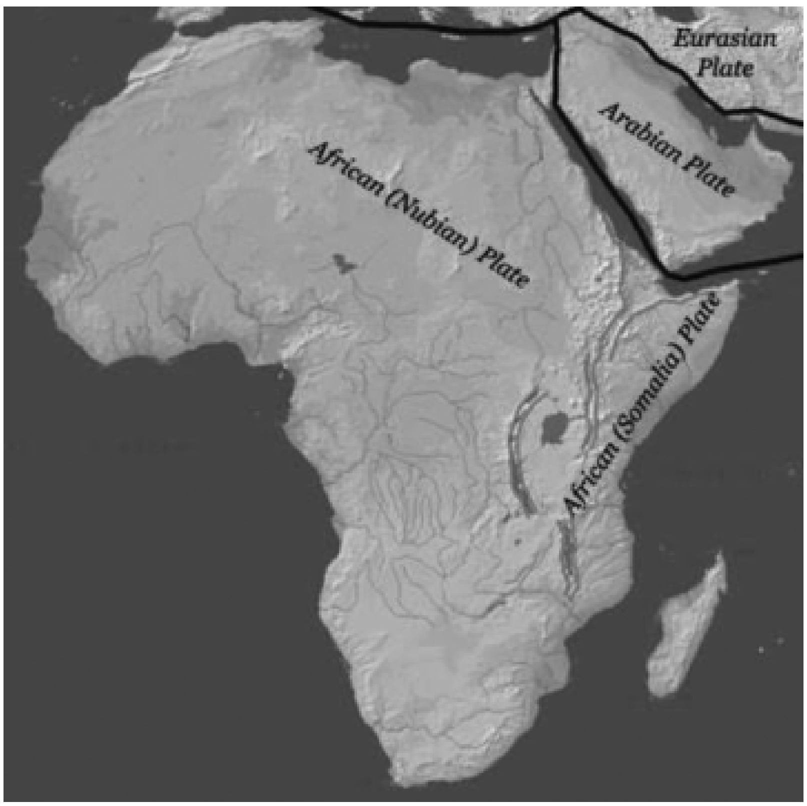

ಕೆನೆ ಗಿಟ್ಟುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಅದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಅದರ ಕೆಳದಲ್ಲಿ ಕೆಂಡ ಇನ್ನೂ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆಗಾಗ ಅದರ ಉರಿ ಕೆನೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ಮೇಲೆ ಹಾರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಿಡಿ ಕಾರಿದ ಮೇಲೆ ಕೆನೆ ಒಡೆದು ತುಂಡಾಗುತ್ತದೆ. ಒಡೆದ ತುಂಡು ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೊದಲ ಮಹಾಖಂಡ, ಬಹಳ ತುಂಡಾಗಿ, ಅಂಟಾರ್ಟಿಕಾ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ದಕ್ಷಿಣ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾಗಳಾದವು. ಈಗಲೂ ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾಗಳ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಕಡಲಿನ ತಳದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಸೀಳು 35,000 ಅಡಿ ಕೆಳಗೆ ಇನ್ನೂ ಉರಿ ಕಾರುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಕ್ಕೂ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಕೆನೆಗಳು ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಒಂದು ತುಂಡೇ ಭಾರತ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಿದು ಬಂದು ಏಷ್ಯಾಖಂಡಕ್ಕೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದಾಗ ಹಿಮಾಲಯದ ಗುಡ್ಡೆ ಮೇಲೇರಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತದ ತುಂಡು ಟಿಬೆಟ್‌ನ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಖಂಡ ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಕಂಪವಾಗುತ್ತಿರುವುದು.

ಈಗ ನಾವು ಈ ಎಲ್ಲಾ ತುಂಡುಗಳನ್ನೂ ಭೂಪುಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು. ನಾನು ಮಿಡಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ 4ನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಭೂಪಟಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಎಲ್ಲಾ ಖಂಡಗಳ ಪಟಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೇಲ್ಮೈಲಕ್ಷಣ, ಮಳೆಗಾಳಿ, ಸಸ್ಯಕಾಡುಗಳ ತಾಣ, ಅಂತೆಯೇ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇಗ ಬೇಗ ಗುರುತಿಸಲು ಇದು ಅನುವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ನಾನು ಹಾಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿಟ್ಟ ಖಂಡಗಳ ಪಟಗಳನ್ನು ಒಂದರಪಕ್ಕ ಒಂದು ಇಟ್ಟಾಗ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ಆಗ ನಮ್ಮ ಟೀಚರ್ ಗೆ "ಸಾರ್ ನೋಡಿ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಭೂಮಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ತುಂಡಾಗಿವೆ" ಎಂದೆ. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಅಣಕಿಸುತ್ತಾ, "ಹೌದಪ್ಪಾ, ಜೈಪಾತಾಳ ಭೈರವಿ" ಎಂದು ನಗೆಯಾಡಿದರು. ಇದು 1951ರಲ್ಲಿ ಆಮೇಲೆ 1961ರಲ್ಲಿ ಸೈಂಟಿಫಿಕ್ ಅಮೆರಿಕನ್' ಎಂಬ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ಲೇಟ್ ಟೆಕ್ ಟಾನಿಕ್ಸ್ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂತು.

ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ ತುಂಡಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಎತಿಯೋಪಿಯ್ ದಿಂದ ಟಾನ್ ಜಾನಿಯಾವರೆಗೆ ಸೀಳುತ್ತದೆ. ಈಗ ಎತಿಯೋಪಿಯಾದಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಕೆಂಡ ಕಾರುತ್ತಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಭೂಮಿ ತುಂಡಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ತುಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಡೋನೇಷಿಯಾ, ಜಪಾನ್, ಫಿಜಿ ಎಲ್ಲವೂ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತಿವೆ. ಒಂದು ಬಾರಿ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಕೆಂಡ ಕಾರಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಅಳವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ನಾವು ಈ ತುಂಡುಗಳಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಒಂದು ತುಂಡು ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ? ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು.

ಕಳೆದ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ...

ಹಾವಾಡಿಗ

(ಉಮಾ ರಾವ್ ಕಥೆಗಳು)

✍ ಉಮಾ ರಾವ್

ಮನೆ ಕೆಲಸದವರು ಶಂಭು ಬಗ್ಗೆ ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರದೇ ಮೀಟಿಂಗ್ ನಡೆದುಹೋಯಿತು.

"ಇಂಥೋರ ಸಂಗ ಬೇಡಪ್ಪಾ, ಇವರೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರ, ಮಾಟ ಬೇರೆ ಮಾಡ್ತಾರೆ"

"ಅವನ ಕಣ್ಣು ನೋಡಿದ್ಯಾ ಹೆಂಗಿದೆ...?"

"ಕೆಲಸ ಮಾಡೊಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ಕೋಪದಿಂದ ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡಿದ್ರೆ...?"

"ಏಯ್... ಏನು ಮಾಡ್ತಾನೆ... ಹಾವೇನಾದರೂ ಛೂ ಬಿಡ್ತಾನಾ...?"

ಎಲ್ಲರೂ ಗೊಳ್ಳನೆ ನಕ್ಕರು.

ಒಂದೇ ಒಂದು ಮನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುದುಕಿ ನಂಜಮ್ಮ ಮಾತ್ರ "ಏಯ್. ನಂಗೇನೂ ಭಯ ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಮಾಡ್ತೀನಿ. ನನ್ನ ರೆಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಗರುಡಮಚ್ಚೆ ಇದೆ." ಎಂದಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬೇರೆಯವರು ಅವಳತ್ತ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ನೋಡಿದರು.

ಇಡೀ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ಹಾಲು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪರ್ಮಿಶನ್ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಯಾರು ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದರೂ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವಂತೆ. ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಲೇ ಶಂಭುವಿನ ಮನೆ ಬೆಲ್ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ಅವನು, “ನಾನು ಪಾಕೆಟಿನ ಹಾಲು ತೊಗೊಳ್ಳೋಲ್ಲ. ಆಗ ಕರೆದ ಹಾಲೇ ಆಗಬೇಕು ನಮ್ಮ ನಾಗಪ್ಪಂಗೆ" ಎಂದು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟ. ಅಂದಿನಿಂದ ಯಾವುದೋ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದ ಹಾಲು ಕ್ಯಾನೊಂದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರತೊಡಗಿತು.

ಹಾಗಾಗಿ ಕಾರ್ ಪಾರ್ಕಿನ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಡ್ರೈವರ್ ಮಲಗಲು ಪರ್ಮಿಶನ್ ಕೇಳಿ ಕಮಿಟಿಯವರಿಂದ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿಮಲಾ ರಾಜೆ 'ಪಾಪ ನಮ್ಮ ಶರದ್ ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ರೆ ಏನಾಗ್ತಿತ್ತು. ಹೊರಗಿನೋನು ಬೇಡ ಅಂದ್ರು. ಈಗ ಈ ಹೊರಗಿನ ಹಾಲಿನವನನ್ನು ಬಿಡ್ತಿದಾರಲ್ಲಾ ಪರವಾಗಿಲ್ವಾ" ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾರಿಗೂ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ಗೇ ಒಂದು ರೀತಿ ಗರ ಬಡಿದಂತಾಗಿ. ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸೂ ಶಂಭುವಿನ, ಅವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸುತ್ತ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳೂ ಸುತ್ತತೊಡಗಿದವು. ಅವನೊಡನೆ ಲಿಫ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಓಡಾಡಲು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ ಜನ ಕತೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು.

"ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತು ಅವನ ಮನೆ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರೆ ಹೇಗೆ ಕೇದಗೆ ಹೂ ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತೆ ಗೊತ್ತಾ...?"

"ಮೊನ್ನೆ ನಮ್ಮ ಚಿಂಟು, ಪುಟ್ಟೂನ ಮನೆ ಒಳಗೆ ಕರೆದನಂತೆ, ಚಾಕೋಲೇಟ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂದನಂತೆ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಸದ್ಯ ಮನೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದರು..."

"ಅವತ್ತು ಅವನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯದ ಹೂ ಗುಡಿಸಿ ಹಾಕಿದಳಲ್ಲಾ ಲಕ್ಕವ್ವ, ಎಷ್ಟು ಜ್ವರ ಬಂದು ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಿದಾಳೇಂತ..."

"ಅವನಿಗೇಳಬೇಕು ಆ ತುಂಡುಪಂಚೇಲಿ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತಾಡಬೇಡ ಅಂತ... ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಪೀಪಲ್ ಇದಾರೆ ಅಂತ."

"ಸದ್ಯ ಹೇಳೋರು ಯಾರಿ...?"

"ಹೇಗಿದ್ದ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಹೇಗಾಗಿ ಹೋಯಿತು...?"

"ದಿನಾ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಪುಂಗಿನಾದ ಕೇಳಿಸುತ್ತೆ ಗೊತ್ತಾ... ನಾನು ಮೊದಲು ಯಾರೋ ನಾಗಿನ್ ಕ್ಯಾಸೆಟ್ ಹಾಕಿದಾರೆ ಅಂತಿದ್ದೆ... ಆಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು.."

ಶಂಭು ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಸೀತಾ ಚಂದನ್ ಗೋಳಂತೂ ಅತಿರೇಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿತ್ತು, "ನಾನು ಈ ಮನೆ ಮಾರೇ ಬಿಡೋಣಾಂತ ಏಜೆಂಟ್ ಹತ್ತಿರ ಹೋದೆ. ನಮ್ಮ ಏಜೆಂಟ್ ಕೇಳ್ತಾನೆ" ಯಾರೀ ಬರ್‍ತಾರೇ ಆ ಮನೇಗೆ? ಆಷ್ಟೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾರಿ. ಯಾರಾದರೂ ಆಫೀಸ್ ಗೀಫೀಸ್ ಹಾಕ್ಕೊಂಡು ಬದ್ಕಾರೆ ಅಂದ. ಇಂಥ ಮನೆ ಅಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಗೆ ಮಾರೋದುಂಟೆ...? ಈ ಗೋಳು ನನ್ನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ್ದೇ..."

ಎಲ್ಲರೂ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತುಮುಲಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಏನೂ ಆಗದಂತೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಇರುತ್ತಿ ಮೃದು ಶಂಭು ಕೆಳಗಡೆ ಮನೆಯ ಶಾರದಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷದ ಆಕೆ ಗಂಡ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬರೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದಾಗ ಝಾಡಿಸಿದರು. "ಅವನೇ ಮಾಡ್ತಾನೆ? ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನಿದ್ದಾನೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡ್ತಾನೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬರ್‍ತಾನೆ. ನೀವೆಲ್ಲಾ ಏನು ಹೇಳೋದು... ಕೈಯಲ್ಲಿ ಫೋನ್ ಸಿಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರಲ್ಲಿ ಓಡಾಡೋರು ಮಾಡೋದೇ ಕೆಲಸವಾ? ಅವರೇ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರು... ನೋಡಿ ಅವತ್ತು ಮಾಲಿ ಬರದೆ ಎರಡು ದಿನ ಗಿಡಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕೋರಿಲ್ದೆ ಅಯ್ಯೋ ಹೂವಿನ ಗಿಡ ಸೊರಗಿ ಹೊಯ್ತಂತ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮೆ ಗೋಣಗಿದ್ರಿ. ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡಿದ್ರಾ? ಶಂಭು ಕೆಳಗೆ ಬಂದನ್ನೇ ಪೈಪ್‌ನ ಗಾರ್ಡ್‌ನ್ ನಲ್ಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಅರ್ಧಗಂಟೇಲಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನೀರು ಹಾಯಿಸಿ, ಏನೂ ಆಗದಂತೆ ಒಳಗೆ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟ... ಸುಮ್ನ ಯಾಕೆ ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತಾಡ್ತೀರಿ..." ಎಂದರು.

ಶಾರದಮ್ಮನ ಎದುರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಹಿಂದೆ “ಅಯ್ಯೋ ಈ ಮುದುಕಿಗೆ ಅರುಳು ಮರುಳಾಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದವರ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿದ್ರೆ ತಾನೇ...? ಇಷ್ಟರಮೇಲೆ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೇನಾದರೆ ಏನು?..." ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡಿದರು.

ಅಂದು ಸ್ವರ್ಗ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ಗೆ ಅಮರಿದ ಹೊಸ ಗಂಡಾಂತರದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಕಮಿಟಿ ಮೀಟಿಂಗನ್ನೇ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಹೇಗಾದರೂ ಶಂಭು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮನೆ ಬಿಡುವಂತೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡಲು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲಾಯಿತು.

"ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ? ಕೇಬಲ್ ಕಟ್ ಮಾಡೋದು ತುಂಬಾ ಇಫೆಕ್ಟಿವ್ ಆಗೇನೋ ಇರುತ್ತೆ. ಆದರೆ, ಟೀವೀನೆ ಇಲ್ಲದೋನ ಹತ್ತಿರ ಇದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ...?"

"ಹೌದು. ನೀರು ಕಟ್ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ... ಫ್ಲೋ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲಾ? ಆಗ ಅವನು ಕಂಪ್ಲೇನ್ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾಡಿದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಪ್ರಾಬ್ಲಮ್ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಆಯ್ತು..."

“ಬ್ರಿಲಿಯಂಟ್ ಐಡಿಯಾ, ಇಟ್ ಶುಡ್ ವರ್ಕ್"

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸಿನ ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಚ್ಚರಿಯೇ ಕಾದಿತ್ತು. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕೊಡ ಹಿಡಿದ ಶಂಭು ಧಡಧಡನೆ ಮೂರು ಮಹಡಿ ಇಳಿದು ಕೆಳಗೆ ಗಾರ್ಡನ್ ನಲ್ಲಿಯಿಂದ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿ ಹತ್ತಿಹೋದ. ಇದೇ ರೀತಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಟ್ರಿಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಅವನು ನೀರು ಕಡಿಮೆ

ಬಂದಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಕಾರವೆತ್ತಲಿಲ್ಲ.

ಇವನು ಹೀಗೆ ಕೊಡ ಹೊತ್ತು ನೀರು ತುಳುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮಹಡಿ ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಎರಡನೇ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದ ಶೂ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಬ್ಬರು ಎದುರಾದರು. ಅವರು ಮನೆ ಮಾರಾಟಗಾರನಿಗೆ "ಏನಯ್ಯಾ ಇದು ನೀರು ಹೊಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಸ್ಥಿತಿ ಇರೋ ಈ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ನಂಗೆ ಮನೆ ತೋರಿಸ್ತಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ... ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮನೆಯೂ ಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸವೂ ಬೇಡ..." ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದರು.

"ನೋಡ್ರಿ ಈ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ವ್ಯಾಲ್ಯೂನೇ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ. ಏನಾದ್ರೂ ತಕ್ಷಣ ಮಾಡದೆ ಇದ್ರೆ ಆಗೊಲ್ಲ. ಲಾಯರ್ ರಾಜಣ್ಣ ಅವರನ್ನೂ ಈ ಎಮರ್ಜನ್ಸಿ ಮೀಟಿಂಗಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ" ಎಂದು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ವಿವರಿಸಿದರು.

ಎಲ್ಲರ ಷಡ್ಯಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮೊದಲೇ ಅರಿತವನಂತೆ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೆನನ್ "ನೋಡ್ರಿ ಇದೆಲ್ಲಾ ಈ ಫ್ಲ್ಯಾಟ್ ಓನರ್‌ದೇ ಕಾರುಬಾರು. ಇಂಥವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟು ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಗ್ಲೆ ನಮ್ಮ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಹೆಸರು ಕೆಟ್ಟು, ಕಟ್ಟಡದ ಬೆಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದೆ. ಆರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದು, ಇಡೀ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಅರ್ಧ ಬೆಲೆಗೆ ಕೊಂಡು. ಈ ಹಾವಾಡಿಗನ್ನ ಹೊರಗೆ ಹಾಕ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೆ..." ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ವಿಷಯ ತಮಗೆ ಹೊಳೆಯಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಬೇಸರವಾಯಿತು.

ಎಲ್ಲರ ದೂರನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ಲಾಯರ್ ರಾಜಣ್ಣ, "ನೋಡಿ, ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹತ್ತಿರ ರೇಶನ್ ಕಾರ್ಡಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ಸ್ ಇದೆ ಅಂತೀರಿ. ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಕೇವಲ ವಿಚಿತ್ರ ವೃತ್ತಿಯವನೂಂತ – ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸೋಕೆ ಆಗೋಲ್ಲ" ಅಂದುಬಿಟ್ಟರು.

"ಏನಾದರೂ ಕಾರಣ ಹುಡುಕಿ" ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆದಾಗ "ಅವನೇನಾದರೂ ನಿಗೂಢವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್‌ವಾಲ್ವ ಆಗಿದ್ರೆ... ರೌಡಿ ಅಂತಲೋ, ಆತಂಕವಾದಿಯಂತಲೋ ಅನುಮಾನ ಬರೋ ಹಾಗಿದ್ರೆ..."

ಎಲ್ಲರ ಕಿವಿ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು. "ಹೌದು, ಐ ವಿಲ್ ವರ್ಕ್ ಆನ್ ದಿಸ್" ಎಂದು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಟೇಬಲ್ ಗುದ್ದಿದರು.

"ಕೇಸು ಸರಿಯಾಗಿ ತಯಾರು ಮಾಡಿ. ಸೀದಾ ಪೊಲೀಸ್ ಕಮಿಷನರ್ ಹತ್ತಿರವೇ ಹೋಗೋಣ" ಎಂದಾಗ ಎಲ್ಲರ ಮುಖದ ಮೇಲೂ ಸಮಾಧಾನದ ನಗೆ ಮೂಡಿತು.

"ಸ್ವರ್ಗ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕಮಿಟಿ ಮೆಂಬರುಗಳು ಪೊಲೀಸ್ ಕಮಿಷನರ್‌ರೊಡನೆ ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಬೆಳಗಾಗೆದ್ದು ಶಂಭುವಿನ ಎದುರು ಮನೆಯವರು ಪೇಪರ್, ಹಾಲು ಒಳಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಾಗ, ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಮನೆ ಬಾಗಿಲು ಹಾರು ಹೊಡೆದಿದ್ದು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಏನೋ ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಕೆಲಸದವಳು ಬಂದಾಗಲೂ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಕೂಡಲೇ ಅದೇ ದೃಶ್ಯ. ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ಮನೆ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಾಗ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ಹಾಸಿದ ಚಾಪೆ, ಮುಂದೆ ದೇವರಪಟ ಎಲ್ಲಾ ನಾಪತ್ತೆ. ಕೆಲಸದವಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಒಳಗೆ ಹೋದಾಗ ಮನೆ ಖಾಲಿಯಿರುವುದು ಅರಿವಾಯಿತು. ತಕ್ಷಣ ಇವರು ಇಂಟರ್‌ಕಾಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿಯವನಿಗೂ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್‌ಗೂ ಹೇಳಿದರು. ಎಲ್ಲಾ ತಕ್ಷಣ ಓಡಿ ಬಂದರು. ಹೆಜ್ಜೆ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಾ ಮನೆ ಪೂರ್ತಿ ಸುತ್ತು ಹಾಕಿದರು. ಬಿಕೋ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದು ಎಂದರೆ ವಿಚಿತ್ರ ಊದುಕಡ್ಡಿ ವಾಸನೆ. ಜೊತೆಗೆ ರೂಮಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಗೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಹಾವಿನ ಬುಟ್ಟಿ, ಅದು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಹೌಹಾರಿದರು. ಆದರೆ, ಯಾರಿಗೂ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡುವ ಧೈರ್ಯ ಬರಲಿಲ್ಲ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಲೇ ಅದೇನಾದರೂ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಮನೆ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಜೋರಾಗಿ ಬಾಗಿಲೆಳೆದುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಒಂದು ಬೀಗ ತಂದು ಹಾಕಿ, ಎಳೆದೆಳೆದು ನೋಡಿ ಬಿದ್ದಿದೆಯೇ ಎಂದು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬೀಗದ ಕೈ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಗಾರ್ಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

"ಈಗ್ಲೆ ಹೋಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಹಾವು ಹಿಡಿಯೋನ್ನ ಕಕ್ಕೊಂಡು ಬಾ... ಇದೆಲ್ಲಾ ನಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ಆಗದ ಕೆಲಸ" ಅಂದರು.

ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ಪುಸ್ತಕ ಹಬ್ಬ: 8 ಕೃತಿಗಳ ಲೋಕಾರ್ಪಣೆ

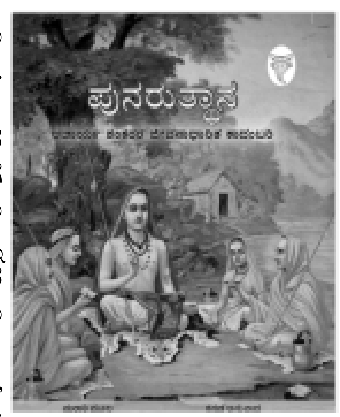

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂತಹ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಆದು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಹತ್ವ ಎಂಬುದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಲೇಖಕ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಕ ಡಾ. ಅಜಕ್ಕಳ ಗಿರೀಶ್ ಭಟ್ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ಪರಿಷತ್ ವತಿಯಿಂದ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಹಬ್ಬದ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ 8 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಲೋಕಾರ್ಪಣೆಗೊಳಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಲವು ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಎಂದರು. ಲೇಖಕ ಅಜ್ಜಂಪುರ ಮಂಜುನಾಥ್ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರು ನಮ್ಮ ಕೃಷಿ, ಉದ್ದಿಮೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿದರು. ಅದ್ಭುತವಾದ ದೇಶ ದಾರಿದ್ರದ ದೇಶವಾಯ್ತು, ಅಮೆರಿಕದ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ಭೀಕರವಾಗಿದ್ದು, 13–14ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 2 ರಿಂದ 3 ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ಆ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ 200 ಪುಟಗಳು ಸಾಲದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ತಾಳಮದ್ದಲೆಯ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ದಿವಾಕರ ಹೆಗಡೆ.

ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ 8 ಕೃತಿಗಳು: ನಾಡೋಜ ಡಾ.ಎಸ್.ಆರ್.ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಸೂಕ್ತಿ ಸಬಕ (ಸುಭಾಷಿತ ಸಂಗ್ರಹ), ನಾಡೋಜ ಡಾ.ಎಸ್. ಆರ್.ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಸಂಹಿತೆ, ಮಂಜುನಾಥ ಅಜ್ಜಂಪುರ ಅವರ ಮತ್ತೆಲ್ಲೂ ಆಗದಿರಲಿ ಇಂತಹ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ, ಸುಮಾ ದ್ವಾರಕಾನಾಥ್ ಅವರ ಪುನರುತ್ಥಾನ: ಆಚಾರ್ಯ ಶಂಕರರ ಜೀವನಾಧಾರಿತ ಕಾದಂಬರಿ, ಶ್ರೀಪ್ರಿಯಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಅವರ ದಿ ಪಲ್ಲವ ಎಂಪಯರ್ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್), ಪ್ರೊ.ಎಲ್.ವಿ.ಶಾಂತಕುಮಾರಿ ಎ ಲಿಟರರಿ ಲ್ಯುಮಿನರಿ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್), ಮಂಜುನಾಥ ಅಜ್ಜಂಪುರ ಅವರ ಇಂಪಾರ್ಟೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ರೀರೈಟಿಂಗ್ ಅವರ್ ದಿಸ್ಟಾರ್ಟೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಹಿಸ್ಟರಿ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್), ಪ್ರೊ.ಎಂ.ಎಂ.ಗುಪ್ತ ಅವರ ಇಂಪಾರ್ಟೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ರೀರೈಟಿಂಗ್ ಅವರ್ ದಿಸ್ಟಾರ್ಟೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಹಿಸ್ಟರಿ, (ಇಂಗ್ಲಿಷ್) ಕೃತಿಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದವು.

ಕೆರೆಹೊಂಡ ಅವರು ಲೋಕಾರ್ಪಣಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿದರು. ಲೇಖಕಿ ಸುಮಾ ದ್ವಾರಕನಾಥ್ ಹಾಗೂ ಇದ್ದರು.

PAINTING COMPETITION 2025

As part of the Centenary celebrations, The Mysore Association successfully organized the Drawing and Painting Competition 2025 for school students under the guidance of our Secretary Dr. Ganapati Shankarling and Jt. Secretary Sri. Narayan Navilekar, which was originally scheduled on August 10, 2025 but had to be postponed to November 30, 2025 due to unavoidable circumstances. Around 200 Students from various school Children participated in the competition in different categories.

The event concluded with great enthusiasm and creativity, showcasing the artistic talent of participants across various age groups. The prize distribution ceremony was also held on the same day, where winners were felicitated for their outstanding performances.

Mr. Shashikant Joshi and Ms. Bhavani Bhargav were on stage, and

felicitated the Judges and event coordinator Mr. Jay Salian who is himself an excellent artist and Mentor and an animator.

GROUP : A 1ST PRIZE

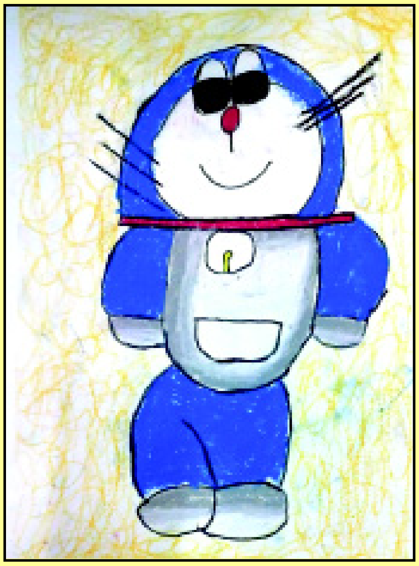

GROUP : A 2ND PRIZE

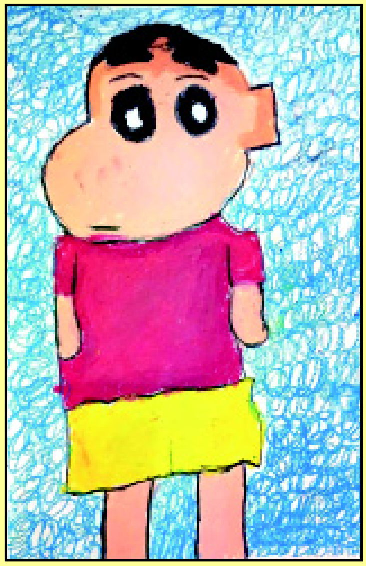

GROUP : A 3RD PRIZE

GROUP : B 1ST PRIZE

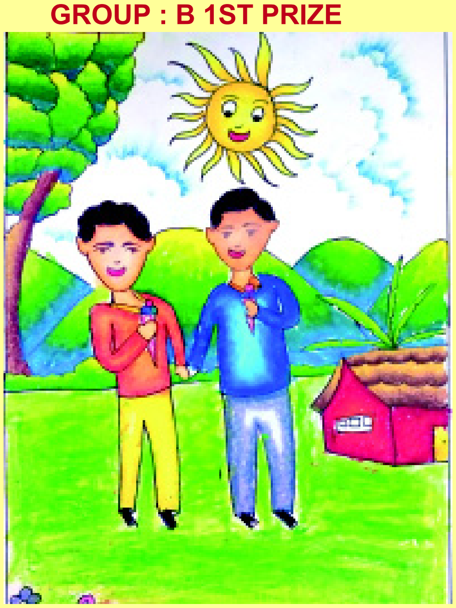

GROUP : B- 2ND PRIZE

GROUP : B 3RD PRIZE

Participants impressed the judges with their imagination, color sense, and artistic expression, making the event a memorable and inspiring one for everyone present.

The Association extends heartfelt thanks to all the participants for sharing their talent and contributing to the grand success of the competition.

GROUP : C 1ST PRIZE

GROUP : C 2ND PRIZE

GROUP :C 3RD PRIZE

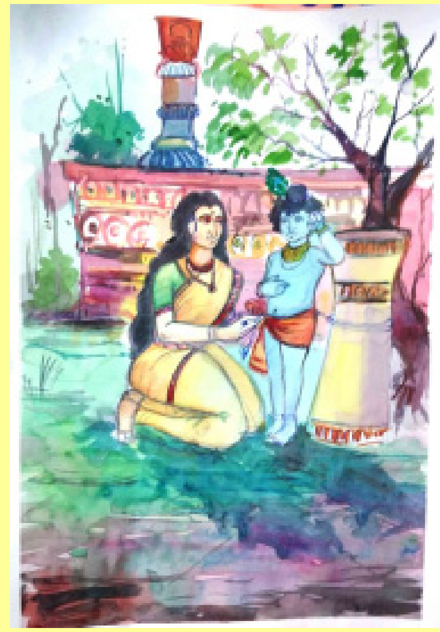

GROUP : D 1ST PRIZE

GROUP : D 2ND PRIZE

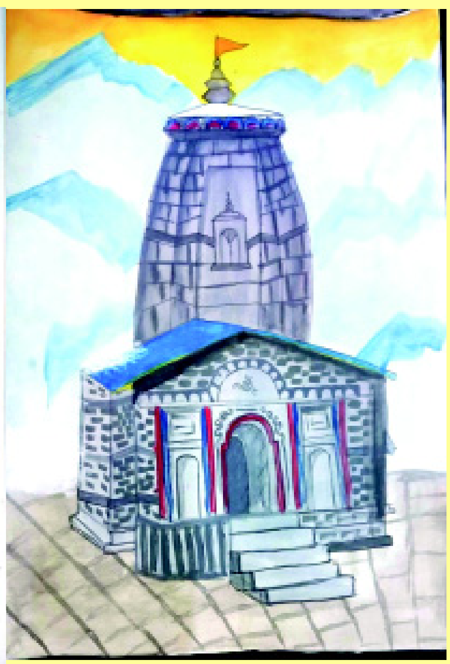

GROUP : D 3RD PRIZE

Special gratitude goes to the esteemed judges, Mr. Arvind Purushottam Sawant and Mr. Kiran Baban Gaikwad, who generously shared their time and expertise in evaluating the artworks and encouraging the young artists.

A special note of an appreciation is also due to Mr. Jay Salian for his excellent coordination and smooth management of the event. And also, to committee member Smt. Lakshmi Sitaram and all the staff of Mysore Association who volunteered whole day to conduct the event in a very organized manner.

GROUP : E 1ST PRIZE

GROUP : E 2ND PRIZE

JUDGES & PRIZE WINNERS

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್, ಮುಂಬೈ

The Mysore Association, Bombay

Mysore Association's
Centenary Year (1926 - 2026)

Drawing / Painting Competition Winners -2025

GROUP - A (Std -1 & 2)

SR.No.	NAME	PRIZE
1	Arisha Arif Shaikh	I
2	Tamanna	II
3	Sarasi Tulaskar	III

GROUP - B (Std - 3 & 4)

SR.No.	NAME	PRIZE
1	Dhruva Anil Desai	I
2	Piyush Sachin Matekar	II
3	Durva Deepak Indulkar	III

GROUP - C (Std - 5 & 6)

SR.No.	NAME	PRIZE
1	Malhar Bharat Sarwade	I
2	Adyan Gulzar Shaikh	II
3	Kaustubh Mahesh Sutar	III

GROUP - D (Std - 7 & 8)

SR.No.	NAME	PRIZE
1	Swara Sandip Patil	I
2	Devanand Anil Desai	II
3	Srushti Rohan Jadhav	III

GROUP - E (Std - 9 & 10)

SR.No.	NAME	PRIZE
1	Ayush Santosh Mungekar	I
2	Ayush Rajesh Varun	II

ಭಾರತದ ಪರಮಾಣು ಶಕ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾರಜಲದ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅದರ ಉತ್ಪಾದನೆ

– ಡಾ. ವಿಠ್ಠಲ ರಾ. ಕಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಪ್ರಸಾದ ಟಿ. ಎಲ್. ಗುಪ್ತ
ನಿವೃತ್ತ ಹಿರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಬಿ ಎ ಆರ್ ಸಿ (BARC

1947ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ನಾಭಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಆದ ಡಾ ಹೋಮಿ ಜಹಾಂಗೀರ ಭಾಭಾ ಇವರು, ಆಗಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ JRD ಟಾಟಾ ಜೊತೆಗೆ, ಪ್ರಧಾನಿ ನೆಹರು ಅವರ ಉತ್ತಮ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಭಾರತದ ಪರಮಾಣು ನಿಯೋಗವನ್ನು (Atomic Energy Commission) 1954ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ದೇಶದ ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿಯ ಬೇಡಿಕೆಗಾಗಿ ಅವರ ಪರಮಾಣು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಡಾ ಹೋಮಿ ಭಾಭಾರ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅವೆಂದರೆ,

1. ನಾಭಿಕ ವಿದಳನ (Nuclear Fission)ಕ್ಕಾಗಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಯುರೇನಿಯಮ್ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒತ್ತಡಕಾರಿ ಭಾರಜಲದ ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರ (Pressurized Heavy Water Reactor PHWR) ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದು. ಇಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಯುರೇನಿಯಮ್‌ದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣ ಇರುವ (0.7%) ವಿದಲನ ಹೊಂದುವ ಯುರೇನಿಯಮ್ 235 (U235) ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವದು. ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ (99.3%) ಯುರೇನಿಯಮ್ 238 (U238) ವನ್ನು ವಿದಲನ ಹೊಂದುವ ಪ್ಲುಟೋನಿಯಮ್ 239 (P239) ನುಟ್ರೋನ್ ವಸ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆ (Neutron Transmutation) ಯಿಂದ ಪಡೆಯಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು (200Mev/atom) ದಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯು ಸಿಗುತ್ತದೆ.

2. ಎರಡನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಪ್ಲುಟೋನಿಯಮ್–239 (P239) ವನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸೋಸಿಸಿಕೊಂಡು, ಯುರೇನಿಯಮ್ 238 (U238)ದ ಅಕ್ಸೈಡ್‌ದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ ಹೊಸ ಇಂಧನವನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಹೆರುವ ಸ್ಥಾವರ (Fast Breeder Reactors FBRs) ಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಾಗುವದು. ಇಲ್ಲಿ ನುಟ್ರೋನ್ ವಸ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆ (Neutron Transmutation) ಯಿಂದ P239 ಪಡೆದಾಗ, ಅದು ವಿದಲನ ಹೊಂದುತ್ತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವದು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಿರಂತರ ಇರುವದರಿಂದ ಇಂಧನ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುವದು. ಈ ಎರೆಡನೆ ಹಂತವು ಮೂರನೆ ಹಂತಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಡುವದು.

3. ನಮ್ಮ ಭಾರತವು ಥೋರಿಯಮ್ 232 (Thorium232 Th232) ಜಗತ್ತಿನ ಮೂರನೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಖನಿಜ ಹೊಂದಿದ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಿದಲನ ಹೊಂದುವ U-233 ವನ್ನು ನ್ಯುಟ್ರೋನ್ ವಸ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆ (Neutron Transmutation) ಯಿಂದ ಪಡೆಯಲು, FBR ಸ್ಥಾವರಗಳಲ್ಲಿ Th232ದ ಹೊದಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಡುವದು, ಮೂರನೆಯ ಹಂತಿನ ಉದ್ದೇಶ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಥೋರಿಯಮ್ ಅಡಿಪಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಾವರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು, ನಮಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಾಭಿಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜಗದ ಕಾಯುವಿಕೆ (Global Warming) ಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು.

ಮೂರು ಹಂತುಗಳ ರೂಪರೇಷೆ

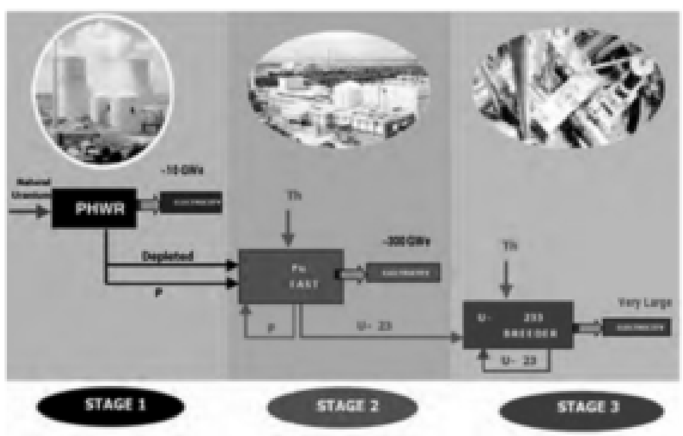

ಪ್ರಥಮ ಹಂತದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಯುರೇನಿಯಮ್ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒತ್ತಡಕಾರಿ ಭಾರಜಲದ ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳು (Pressurized Heavy Water Reactors PHWRs) ತಮ್ಮ ನಾಭಿಕ ವಿದಲನ (Nuclear Fission) ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳ ಹೆಸರೆ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಭಾರಜಲ (Heavy Water) ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಇದು ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ವೇಗವಾದ ನ್ಯುಟ್ರೋನ್‌ಗಳ ತೀವ್ರತೆಯ ತಗ್ಗಿಸುವ (Moderator) ಮತ್ತು ತಂಪಿಸುವ ವಸ್ತು (Coolant) ಎಂದು ಉಪಯೋಗಪಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭಾರಜಲದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು ಅವಶ್ಯ.

ಭಾರಜಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಲ ಇಲ್ಲವೆ ನೀರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 1 ಭಾಗವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಲದ ಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಲವು (H2O) ಎರಡು ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಅಣುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಆಕ್ಸಿಜನ್ ಅಣು ಕೂಡಿದ ಸಂಯುಕ್ತವಾದರೆ, ಭಾರಜಲ (D2O) ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಅಣುವಿನ ಐಸೊಟೋಪ್ ಆದ ಡಿಟಿರಿಯಮ್‌ದ ಎರಡು ಅಣುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಆಕ್ಸಿಜನ್ ಅಣು ಕೂಡಿದ ಸಂಯುಕ್ತ. ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಅಣುವಿನ ನ್ಯುಕ್ಲಿಯಸ್‌ದಲ್ಲಿ ಒಂದು

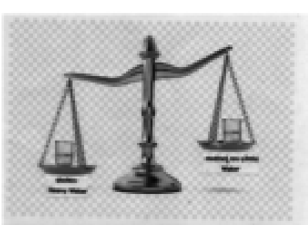

ಭಾರಜಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಲಗಿಂತ ಜಡ

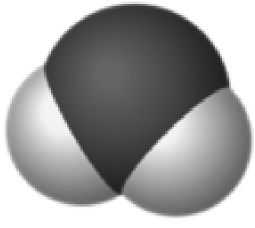

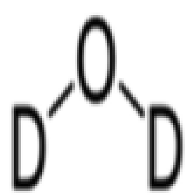

ಭಾರಜಲ ಸಂಯುಕ್ತ ರಚನೆ

ಪ್ರೋಟೋನ್ ಇದ್ದರೆ, ಡಿಟಿರಿಯಮ್ ಅಣುವಿನ ನ್ಯುಕ್ಲಿಯಸ್‌ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರೋಟೋನ್ ಜೊತೆಗೆ ಅದರಷ್ಟೆ ದ್ರವ್ಯರಾಶಿವುಳ್ಳ ಒಂದು ನ್ಯುಟ್ರೋನ್ ಇರುವದು. ಹೀಗಾಗಿ ಡಿಟಿರಿಯಮ್ ಅಣುವು ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಅಣುವಿನಗಿಂತ ಭಾರವಾಗಿರುವದು. ಪರಿಣಾಮ ಭಾರಜಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಲಗಿಂತ ಭಾರವಾಗಿರುವದು.

ಭಾರಜಲದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಗಳು

Properties	
Chemical formula ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಂಕೇತ	D_2O
Molar mass ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತುವಿನ ದ್ರವ್ಯರಾಶಿ	20.0276 g mol^{-1}
Appearance ಕಾಣಿಸುವಿಕೆ	Colorless liquid ಬಣ್ಣರಹಿತ ಜಲ
Odor ವಾಸನೆ	Odorless ವಾಸನೆ ರಹಿತ
Density ಸಾಂದ್ರತೆ	1.107 g mL^{-1}
Melting point ಕರಗುವ ತಾಪಮಾನ	3.82 °C; 38.88 °F; 276.97 K
Boiling point ಕುದಿಯುವ ತಾಪಮಾನ	101.4 °C (214.5 °F; 374.5 K)
Solubility in water ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗುವಿಕೆ	Miscible ಮಿಶ್ರಯಿಸುವದು
log *P*	−1.38
Refractive index (n_D) ವಕ್ರೀಕರಣದ ಸೂಚಿಕೆ	1.328
Viscosity ಜಿಗುಟುತನ	1.25 mPa s (at 20 °C)
Dipole moment ದ್ವಿಧ್ರುವ ಪರಿಮಾಣ	1.87 D

ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರಜಲದ ಪಾತ್ರ

ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣುಗಳ ವಿದಳನ ಕ್ರಿಯೆ, ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ನಡೆದು, ಶಕ್ತಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಆಗಿರುವದು. ವಿದಳನ ಹೊಂದುವ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ನ್ಯುಟ್ರೋನ್‌ಗಳ ಬಡಿತದಿಂದ, ವಿದಳನ ಕ್ರಿಯೆ ಶುರುವಾಗಿ, ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಹೊಸ ನ್ಯುಟ್ರೋನ್‌ಗಳು, ಶೀಘ್ರ ನ್ಯುಟ್ರೋನ್ (Fast neutrons) ಮತ್ತು ಉಷ್ಣ ನ್ಯುಟ್ರೋನ್ (Thermal neutrons) ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ಇರುವವು. ವಿದಳನ ಕ್ರಿಯೆ, ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಉಷ್ಣ ನ್ಯುಟ್ರೋನ್ ಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವದರಿಂದ ಈ ಶೀಘ್ರ ನ್ಯುಟ್ರೋನ್ ಗಳನ್ನು ಉಷ್ಣ ನ್ಯುಟ್ರೋನ್‌ಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ತಗ್ಗಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು (Moderator) ಬಹಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವವು. ತಗ್ಗಿಸುವ ವಸ್ತು (ಗಳಾವವೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಲ ಅಥವಾ ಹಗುರಾದ ಜಲ, ಭಾರಜಲ, ಅಂಗಾರ ಮತ್ತು ಬೆರಿಲಿಯಮ್ ಗಳು. ಹಗುರಾದ ಜಲದ ನ್ಯುಟ್ರೋನ್ ಗಳ ಹೀರುವ ಪ್ರಮಾಣ (Neutron Absorpton Coefficient)ವು ಭಾರಜಲದ ಪ್ರಮಾಣಗಿಂತ 80% ಹೆಚ್ಚು ಇರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಗುರಾದ ಜಲವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ವಸ್ತುಎಂದು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ನಮಗೆ ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ಯುರೆನಿಯಮ್ (Enriched Urenium (U235)ದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೇಕಾಗುವದು. ಅಂತಹ ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳನ್ನು ಒತ್ತಡದ ಹಗುರಾದ ಜಲ ಸ್ಥಾವರಗಳು (Pressurised Water Reactors PWRs) ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇಲ್ಲಿ ವಿದಳನ ಹೊಂದುವ ವಸ್ತುವು ಸಮೃದ್ಧ ಯುರೆನಿಯಮ್ ದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಲ್ಲ ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಸಮೃದ್ಧ ಯುರೆನಿಯಮ್ U235 ತಯಾರಿಸುವ ವೆಚ್ಚವು ಬಹಳ ಇರುವದರಿಂದ ನೈಜ ಯುರೆನಿಯಮ್ (U235)ವನ್ನು ವಿದಳನ ಹೊಂದುವ ವಸ್ತು ಎಂದು ಉಪಯೋಗಿಸುವದು ಒಂದು ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದನ್ನೆ ಭಾರತವು ಈ ಮೊದಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಒತ್ತಡಕಾರಿ ಭಾರಜಲದ ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳು (Pressurised Heavy Water Reactors PHWRs) ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಯೋಜನೆ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ತಗ್ಗಿಸುವ ವಸ್ತು (Moderator) ಭಾರಜಲ ಇರುವದು. ಭಾರತವು ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ CANDU ಮಾದರಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವೆಲ್ಲವು PHWR ಆಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರಜಲವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ಮತ್ತು ತಂಪಿಸುವ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸ ಲಾಗುತ್ತದೆ. PHWR ದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸರಳ ಹಾಗು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

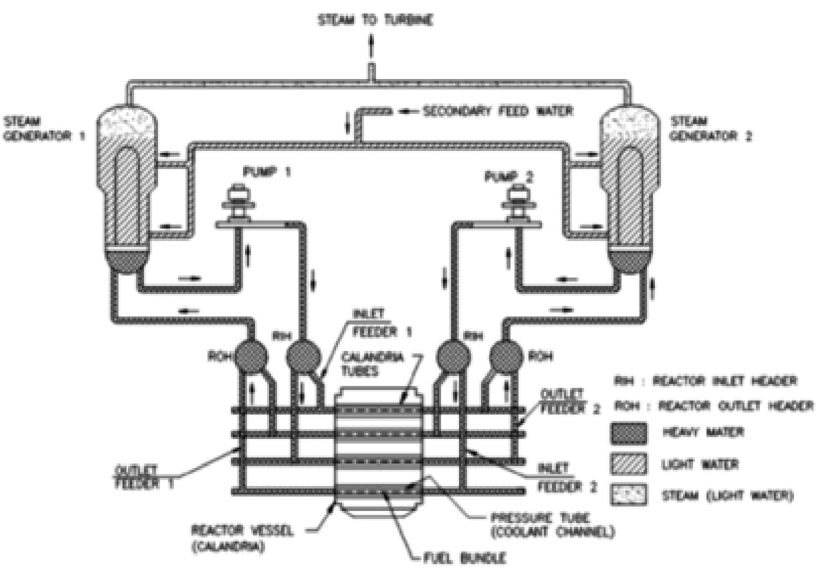

PHWRs ಗಳ ಸ್ಥೂಲ ರಚನೆ

ಭಾರಜಲವನ್ನು ಯಾವಾಗಲು ಬಹಳ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಅದು ಅತಿಯಾದ ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ಜಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವದು. ಈ ಭಾರಜಲವನ್ನು ಸ್ಥಾವರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಮತ್ತು ಆವರ್ತನಗೊಳ್ಳುವ ಸೋರದ ಕೊಳಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಪಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಾಡಿಸುವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಇದರ ನಷ್ಟ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುವದು. ಭಾರಜಲದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಭಾರಜಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ವೆಚ್ಚ–ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ 1943ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಲ್–ಹರ್ಮನ್ ಗೀಬ್ ಮತ್ತು ಜೆರೋಮ್ ಎಸ್. ಸ್ಪೆವಾಕ್ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಡ್ಯುಯಲ್ ತಾಪಮಾನ ವಿನಿಮಯದ ಸಲ್ಫೈಡ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಇದನ್ನು ಗಿರ್ಡ್ಲರ್ ಸಲ್ಫೈಡ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ದೇಶವು ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೃಹತ್ ಸ್ಥಾವರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಆಗಿದೆ.

ಗ್ರಹಾಂ ಎಂ. ಕೀಸರ್ ಪೇಟೆಂಟ್ ಪಡೆದ ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಡ್ಯೂಟರೇಟೆಡ್ ಹೈಡ್ರೋಫ್ಲೋರೋಕಾರ್ಬನ್‌ಗಳನ್ನು ಆಯ್ದವಾಗಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಲೇಸರ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಡ್ಯೂಟೇರಿಯಮ್ ಫ್ಲೋರೈಡ್‌ನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ, ನಂತರ ಅದನ್ನು ಭೌತಿಕ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಹುದು. ಈ

Process ವಿಧಾನ	Separation Factor ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಅಂಶ	Energy Needed ಬೇಕಾಗುವ ಶಕ್ತಿ	Natural Exchange Rate ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿನಿಮಯದ ಗತಿ	Countercurrent Flows ವಿರುದ್ಧ ಹರಿವುಗಳು	Feed ಕಚ್ಚಾ ಪದಾರ್ಥ
Distillation of H_2O H_2O ದ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸುವಿಕೆ	1.015 to 1.055	Very high ವಿಪರೀತ	Moderate ಸಾಮಾನ್ಯ	Yes ಹೌದು	Water ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀರು
Distillation of Liquid H_2 ಜಲ H_2 ದ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸುವಿಕೆ	*~1.5*	Moderate ಸಾಮಾನ್ಯ	Slow ನಿಧಾನ	Yes ಹೌದು	Very pure H_2 ಅತಿಶುದ್ಧ H_2
Water electrolysis	*5 to 10*	Very high ವಿಪರೀತ	Fast ಶೀಘ್ರ	No ಇಲ್ಲ	*Water*
Laser Isotope Separation	*Huge; can be > 20 000*	Moderate? ಸಾಮಾನ್ಯ?	Slow ನಿಧಾನ	Unimportant ಅಗಣನೀಯ	**CFCs**
Water-Hydrogen sulphide H_2S exchange	1.8 to 2.3	High ವಿಪರೀತ	*Fast* ಶೀಘ್ರ	Yes ಹೌದು	Water ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀರು
Ammonia-hydrogen exchange	*2.8 to 6*	Moderate ಸಾಮಾನ್ಯ	Slow catalyst needed ಸೌಮ್ಯ ಕಟಿಸ್ಟ ವಸ್ತು	Yes ಹೌದು	H_2
Aminomethanehydrogen exchange	*3.5 to 7*	Moderate ಸಾಮಾನ್ಯ	Slow catalyst needed ಸೌಮ್ಯ ಕಟಿಸ್ಟ ವಸ್ತು	Yes ಹೌದು	H_2
Water-hydrogen	2 to 3.8	Moderate ಸಾಮಾನ್ಯ	Almost nonexistent – catalyst needed ಯಾವ ಕಟಿಸ್ಟ ವಸ್ತು ಅನವಶ್ಯ	Yes ಹೌದು	Water ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀರು

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆ ಗಿರ್ಡ್ಲರ್ ಸಲ್ಫೈಡ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಿಂತ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ, ಅಗತ್ಯವಾದ ಹೈಡ್ರೋಫ್ಲೋರೋ ಕಾರ್ಬನ್‌ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ವೆಚ್ಚದಿಂದಾಗಿ ಈ ವಿಧಾನವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ.

ಆಧುನಿಕ ವಾಣಿಜ್ಯ ಭಾರಜಲವನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಡ್ಯೂಟೇರಿಯಮ್ ಆಕ್ಸೈಡ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 98% ಪುಷ್ಟೀಕರಣದಿಂದ 99.75–99.98% ಡ್ಯೂಟೇರಿಯಮ್ ಪುಷ್ಟೀಕರಣ (ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್ ರಿಯಾಕ್ಟರ್ ದರ್ಜೆ) ಮತ್ತು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಐಸೊಟೋಪಿಕ್ ಶುದ್ಧತೆಯವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ಶ್ರೇಣಿಗಳ ಶುದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಓದುಗರ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಭಾರಜಲದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರಜಲದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವಿಧಾನಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಾರಜಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಾರಜಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಅನೇಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮೊದಮೊದಲು ಭಾಭಾ ಪರಮಾಣು ಅನುಸಂಧಾನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಐವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಶುರುಮಾಡಲಾಯಿತು. ಗೊಬ್ಬರ ಕಾರಖಾನೆ (Fertiliser Factory) ಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಅಮೋನಿಯಾ ಅನಿಲದೊಂದಿಗೆ ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಅನಿಲದ ವಿನಿಮಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಬಾರಜಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂತಹ ಸ್ಥಾವರಗಳು ಬರೋದಾ, ಹಝೀರಾ, ತಲ್ಚರ, ಟುಟಿಕೋರಿನ್, ಥಾಲ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗೊಬ್ಬರ ಕಾರಖಾನೆಗಳ ಅಮೋನಿಯಾ ಅನಿಲದ ಸೌಕರ್ಯ ಇರುವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ವಿನಿಮಯ ಗತಿ ಮಂದ ಇರುವದರಿಂದ ಭಾರಜಲದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಗತಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುವದು. ಮುಂಬರುವ ನಮ್ಮ ಒತ್ತಡಕಾರಿ ಭಾರಜಲದ ನಾಭಿಕ ಸ್ಥಾವರಗಳ (Pressurised Heavy Water Reactors PHWRs) ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಈ ಅಮೋನಿಯಾ ಅಡಿಪಾಯ ಇದ್ದ ಭಾರಜಲ ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾಟಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರಿತು ಭಾರಜಲ ಮಂಡಳ (Heavy Water Board HWB) ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಸಲ್ಫೈಡ್ ಅಡಿಪಾಯದ ಭಾರಜಲ ಸ್ಥಾವರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿತು. ಜಿಎಸ್ (Girdler-Sulphide) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಹೈಡ್ರೋಜನ್–ಸಲ್ಫೈಡ್ (H_2S) ನೀರಿನ (H_2O) ವಿನಿಮಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹೆವಿ ವಾಟರ್ (D_2O) ವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವರು. ಸಂಚಿತ ವಿಶ್ವ ಉತ್ಪಾದನೆಯ 90% ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು, ಕೆನಡಾದಗಳಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆ ಇದೆ. ಕೋಟಾದಲ್ಲಿರುವ ಭಾರಜಲ ಸ್ಥಾವರ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಬೈಥರ್ಮಲ್ H_2O-H_2S ವಿನಿಮಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧಾನವು ಒಂದು ಐಸೊಟೋಪಿಕ್ ವಿನಿಮಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಹೈಡ್ರೋಜನ್ನ ಐಸೊಟೋಪ್‌ಗಳನ್ನು (ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಸಲ್ಫೈಡ್ (H_2S) ಮತ್ತು "ಲಘು" ನೀರು ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುವ ನೀರಿನ (H_2O) ನಡುವೆ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇದು ಹಲವಾರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರಜಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಜಿಎಸ್. (Girdler-Sulphide) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸ್ಥೂಲ ರಚನೆ

ಸ್ಥಾವರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನೀರು, ಸರೋವರ ಅಥವಾ ನದಿಗೆ ಗೋಡೆ ಅಡ್ಡಕಟ್ಟಿದ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿಯ, ಅಮಾನತುಗೊಂಡ ಮತ್ತು ಕರಗಿದ ಕಲ್ಮಶಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು ಇರುವದು. ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ 150 ಪಿಪಿಎಂ (0.015%)ದಷ್ಟು ಇರುವ D_2Oವನ್ನು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಫೀಡ್ ಅನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರ ನಿರ್ವಾತ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ 99.8% D_2O ಅನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ವಿನಿಮಯ ಘಟಕವನ್ನು 3 ಹಂತದ ಕ್ಯಾಸ್ಕೇಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನೀರು ಮತ್ತು H_2S ಅನಿಲವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೊದಲ ಹಂತವು 300ಅ ತಾಪಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂರು ಜೋಡಿ ಶೀತ ಮತ್ತು ಬಿಸಿ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 300 ಅ ಮತ್ತು 1300 ಅ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇರುವವು. ಎರಡನೇ ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಹಂತಗಳು ತಲಾ ಒಂದು ಜೋಡಿ ಕೋಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಹಾಟ್ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿದ ನೀರು ಮೊದಲ ಹಂತದ

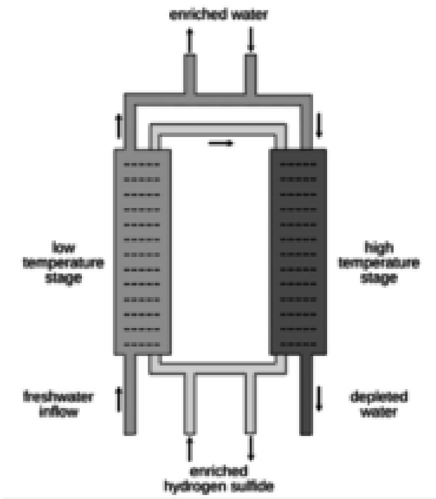

ಕೋಲ್ಡ್ ಟವರ್ನ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಗೋಪುರದ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಸಲ್ಫೈಡ್ ಅನಿಲವು ಗೋಪುರದ ಆಂತರಿಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರವಾಹದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಸಂಧಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಡ್ಯೂಟೇರಿಯಂನ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೋಲ್ಡ್ ಟವರ್ನಲ್ಲಿ ಡ್ಯೂಟೇರಿಯಮ್ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೀರು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಡ್ಯೂಟೇರಿಯಮ್ ಸಾಂದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿಲವು ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿಸಿ ಗೋಪುರದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮುಖ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ ೨.ಜ. ಅನಿಲವು ದ್ರವದ ಬದಲಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಜೋಡಿ ಗೋಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಸರ್ಕ್ಯೂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅನಿಲದೊಂದಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ದ್ರವ ಮತ್ತು ಅನಿಲ ಹರಿವಿನ ದರಗಳಿಂದ, ತಂಪಾದ ಗೋಪುರದ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ ದ್ರವವನ್ನು ನಿವ್ವಳ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಹಿಂಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದು 2ನೇ ಮತ್ತು 3ನೇ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಹಂತದಿಂದ ಬರುವ ಬಿಸಿ ಗೋಪುರದ ತಳದ ದ್ರವವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಶಾಖ ಚೇತರಿಕೆಗಾಗಿ ಬಿಸಿ ಗೋಪುರದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಆರ್ದ್ರತೆಯ ವಿಭಾಗದ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗವು ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಎಸೆಯುವ ಮೊದಲು ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರಗಿದ H_2S ಅನ್ನು ಮರುಪಡೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನೀರ ಉಗಿ ತೆಗೆದುಹಾಕುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ H_2S ಅನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸ್ಟ್ರಿಪ್ಪರ್ ಅನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಕಸನಗೊಂಡ ಅನಿಲ ಮತ್ತು ಉಗಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಹಂತದ ಬಿಸಿ ಗೋಪುರಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 3ನೇ ಹಂತದಿಂದ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಸ್ಟ್ರಿಪ್ಪರ್ನಲ್ಲಿ (Stiff-ens) ಅದರ H_2S ಅನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪರಮಾಣು ದರ್ಜೆಯವರೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪುಷ್ಟೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಘಟಕಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದರ ಶುದ್ಧತೆ 99.75–99.98% ಇರುವದು.

ರಾಣಾ ಪ್ರತಾಪ ಸಾಗರದ ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಇರುವ ರಾಜಸ್ಥಾನ ಪರಮಾಣು ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರವು (RAPP) ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಕೋಟಾ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ 65 ಕಿ. ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ನಿರಂತರ ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಉಗಿ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಭಾರಜಲ ಸ್ಥಾವರವನ್ನು ಆರ್. ಎ. ಪಿ. ಪಿ. ಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್. ಎ. ಪಿ. ಪಿ. ಯ ಸ್ಥಗಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಗಿಗೆ ನಿರಂತರ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೈಲ ಚಾಲಿತ ಉಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕವನ್ನು ಸಹ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಇದು ಭಾರತದ H_2S ತಳಪಾಯದ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಜಲ ಸ್ಥಾವರವು.

ಕೋಟಾದ HWP ಗಿಂತ ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುವ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮನುಗುರು ಊಘಕ ಇರುವದು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಎನಿಸಿದ ಭದ್ರಾಚಲಮ್ ಇಲ್ಲಿಂದ 20ಕಿ.ಮೀ. ಒಳಗೆ ಇರುವದು. ಇದರ ವಾರ್ಷಿಕ ಭಾರಜಲದ ಉತ್ಪನ್ನ 185 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇದೆ. ಮನುಗುರು ಸ್ಥಾವರದ ಪ್ರದೇಶವು ಗೋದಾವರಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಬಾರಜಲದ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು ಮತ್ತು ನೀರಾವಿಗಾಗಿ ಆ ನದಿಯೆ ನೀರೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೊಯಿಲರ್ ಗಳಿಂದ ನೀರಾವಿ ತಯಾರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಉಷ್ಣಶಕ್ತಿಗೆ 15 ಕಿ.ಮೀ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂಗಾರೆನಿ ಖಣಿಯ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿ. ಭಾರಜಲ ಸ್ಥಾವರ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಉಷ್ಣ ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ಸ್ಥಾವರ (Thermal Power Plant) ಇವೆರಡು ಒಂದೆ ಭೂಖಂಡ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಇರುವವು. ಇದೀಗ ಭಾರಜಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ದೇಶಗಳಾದ ಅಮೆರಿಕಾ, ರಶಿಯಾ, ಕಾನಡಾ, ಅರ್ಜೈಂಟೈನಾ, ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಆಮದು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಈಗ ಭಾರತವು ಕೋರಿಯಾ, ಚೀನ, ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಭಾರಜಲವನ್ನು ರಫ್ತುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

A DAY AT TARAPUR ATOMIC POWER STATION

✍ **Mrs. Trupti Milind Vichare**

(Asst.Teacher, NKES Junior college of Arts, Science and Commerce)

An educational visit to the Tarapur Atomic Power Station (TAPS) was organised for few students of Std. 10 and Std. 11th on Saturday 15th November 2025. As their accompanying teacher, it was a privilege to guide them through this unique scientific experience. The oneday trip, organised by Mysore Association, felt truly meaningful, especially because we spent an entire day learning, exploring, and observing without the distraction of mobile phones or cameras.

We left early morning and reached Tarapure around 10 a.m. where, after the securityprocedures, we entered the premises of TAPS. Officials from NPCIL welcomed us warmlyand provided light refreshments. The learning session began with an interactive talk by Dr.A. K. Pandey, who explained in simple terms the working of Boiling Water Reactors (BWR),Pressurised Heavy Water Reactors (PHWR), the use of Uranium-235, nuclear waste management, and the multi-layered safety systems that protect both workers and the environment.

TAPS 1 & 2—Asia's first commercial nuclear reactors started in 1969 with U.S.collaboration and TAPS 3 & 4 which are indigenously built PHWR units were explained indetail. Students were fascinated to learn how these plants generate enormous amounts ofelectricity through controlled nuclear reactions.

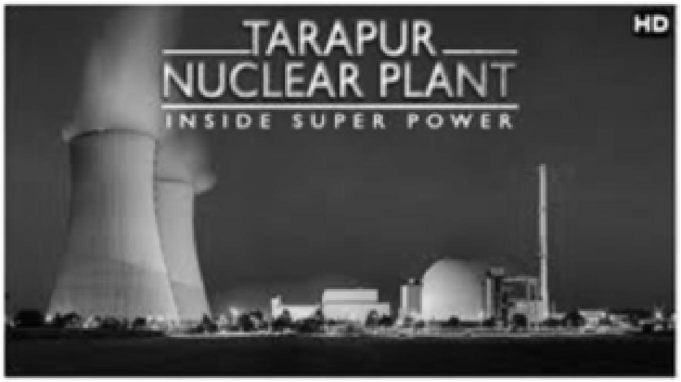

A major highlight was the visit to the control room, the heart of the entire plant. Thecalmness, discipline, and sincerity of the staff in uniform were remarkable. Despite thecomplexity of countless panels, screens, and monitoring systems, the environmentremained extremely peaceful and highly organised. Staff members worked with precision, following clear procedures, continuously monitoring safety parameters. The students also learned how TAPS has successfully responded to every emergency through rapid action, technology, and strong training.

We then visited the turbine hall, reactor building, and later the beautiful TAPS residential colony, where we were served tea and snacks. The entire experience from scientific explanations to the hospitality—was enriching and memorable for all of us.

This visit not only increased the students' understanding of nuclear science but also revivedthe joy of learning beyond textbooks.

We extend our heartfelt thanks to Mrs. Nitina Shukla, Principal Madam, Mr. Joshi Sir, Mr. Navlekar Sir, and the organising team of Mysore Association, as well as the dedicated staff of NPCIL, for making this informative and inspiring visit possible.
(Image Source: Google)

Report on Visit to Tarapur Atomic Power Plant

✍ **Darshini Nadar & Vishal Sonawane**

Introduction: On behalf of Mysore Association, I had the opportunity to visit the Tarapur Atomic Power Plant(TAPP). A total of 37 participants were present, including 4 students from our classroom. The grouphad a wide age range from 10th grade students to retired scientists with over 25 years ofexperience in the same plant which made the visit even more insightful.

Experience and Briefing Session: We reached the plant around 10:30 AM. Due to strict security protocols, we were required to submitour mobile phones for the entire duration of the visit, from 10:30 AM to 5:00 PM. Interestingly, without phones, nobody was rushing to click photos, and it created a very focused and different kindof experience where everyone was fully present in the moment.

Our visit began with a detailed classroom briefing conducted by Scientist A. K. Pandey, whoexplained the different types of power plants, the history of Tarapur Atomic Power Plant, and thefunctioning of nuclear energy. The session lasted for about 2 hours and 30 minutes, and it washighly engaging. Mr. Pandey patiently answered all our questions and cleared severalmisconceptions regarding nuclear energy.

Observations at the Plant: Later, we were shown the layout of the plant. Units 1 and 2 were explained to be Boiling WaterReactors (BWRs), while Units 3 and 4 were Pressurised Heavy Water Reactors (PHWRs), alsoreferred to by the team as steam reactors. Seeing the operational setup and hearing about the safety systems firsthand helped me understand how nuclear power works in a controlled and safeenvironment.

As a management student, I personally felt that the plant was a brilliant real-life example oflarge-scale operations management, where complex tasks, safety protocols, manpowercoordination, and continuous processes are handled with precision. It showed how disciplinedplanning and efficient management are crucial in such high-stakes industries.Earlier, I used to believe nuclear power was harmful, but this visit completely changed myperception. Understanding the science, safety protocols, and the discipline required in such afacility was truly eye opening.

Conclusion: Overall, the visit was a bright and enriching experience. It not only strengthened my understandingof nuclear energy but also gave me a chance to observe real operational challenges andmanagement excellence. I sincerely thank the Mysore Association and our college for giving methis valuable opportunity.

The one-day trip to Tarapur organized by the Mysore Association was truly unique. Spending ameaningful day inside the Tarapur Atomic Power Station campus, along with a diverse group of

students, teachers, elders, and participants from various backgrounds, was truly delightful. Frommorning till evening, being without mobile phones and spending the day without the urge tocapture everything on camera made the experience even more meaningful.

On November 15th, in the slightly cold early morning, all of us gathered at the MysoreAssociation, had hot coffee, and left by bus. Around 10 AM, we reached Tarapur, located near Boisar in Palghar district. After leaving our mobile phones and all electronic devices outside andcompleting the step-by-step security checks, we entered the TAPS premises. After a lightbreakfast at the canteen, the station visit began.

The explanation given by Dr. A.K. Pandey from NPCIL at TAPS, the patience with which heanswered every question, and later the facility tour and explanations provided by his colleaguesat TAPS 1 & 2 and 3 & 4 were all impressive. They clearly explained the basic functioning of anuclear power plant, the working of different reactors such as Boiling Water Reactor (BWR), Pressurized Water Reactor (PWR), Pressurized Heavy Water Reactor (PHWR), their advantagesand limitations, the use of Uranium-235 as fuel, the process of containing nuclear waste, and themultiple safety layers implemented to prevent radiation from reaching the environment. The waythey communicated these complex topics in a manner understandable even to common people was admirable. The two hours spent in the classroom session with Dr. Pandey went by without useven realizing it.

TAPS 1 & 2 are BWR-type plants and are Asia's first commercial nuclear power stations, commissioned in 1969 with American collaboration. The indigenous PHWR-based TAPS 3 & 4plants built by NPCIL are a matter of national pride. After the classroom briefing, we visited thecontrol room, turbine room, the inner structure of the reactor building, and the various safetysystems. We filled our minds with knowledge and our stomachs with the snacks, lunch, andcoffee they graciously served us. Later, we also visited the peaceful, beautiful, and spaciousTAPS residential colony nearby, enjoyed tea and biscuits there, and began our return journey asthe evening sun started to set. By the time we navigated nearly 120 km of traffic and reachedhome, it was already midnight.

Heartfelt congratulations to the Mysore Association for planning and organizing such a wonderfultrip, complete with breakfast and coffee on the bus. Special thanks to Mr. Shashikant Joshi forleading and managing the trip so efficiently like a headmaster, to Dr. Prasad Gupta from BARCwho made the visit possible, to his friend Mr. Sangamesh from TAPS, and to Mr. Narayan Navilekar and all other coordinators who supported the event.

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್, ಮುಂಬಯಿ

The Mysore Association, Bombay

Let's say goodbye to 2025 and welcome the New Year with music, dance and lively performances by members

Followed by Dinner

Date : Wednesday, 31st December 2025 | Time: 7:30 p.m. onwards

Venue : The Mysore Association's Conference Hall,
393, Bhau Daji Road, Matunga, Mumbai - 400 019

Come with your family and friends, enjoy the programmes and celebrate the New Year together.

Do join in and make the evening special!

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್, ಮುಂಬಯಿ

The Mysore Association, Bombay

Centenary Year (1926 - 2026)

Presents

MUSIC PROGRAMME

Kanada Vittalu

by

Pandit Upendra Bhat

(Senior Discple of Bharat Ratna Pandit Bhimsen Joshi)

Chief Guest : Sri Ashish Shelar

(Minister of Cultural Affairs of Maharashtra)

on **Saturday, January 17, 2026 at 6.30 p.m.**

Venue:
Mysore Association's Auditorium
393, Bhau Daji Road, Matunga, Mumbai - 400 019

All are cordially invited

Edited by Dr. Jyothi Satish, Printed & Published by Hon. Secretary, The Mysore Association Bombay, Mumbai - 400019. Tel: 2403 7065
Email : mysoreassociation.mumbai@gmail.com Website: www.mysoreassociation.in Printed by Aarati Art Printers, Fort, Mumbai - 1 Mob.: 98201 60077